

**LIETUVOS BANKO
TEISĖS IR LICENCIJAVIMO DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

**SPRENDIMAS
DĖL X. X. IR REVOLUT BANK UAB GINČO NAGRINĖJIMO**

2023-12-20 Nr. 429-544
Vilnius

Lietuvos bankas gavo X. X. (toliau – pareiškėjas) prašymą išnagrinėti tarp jo ir *Revolut Bank UAB* (toliau – bankas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

Pareiškėjas ir bankas yra sudarę mokėjimo paslaugų teikimo sutartį, kurios pagrindu pareiškėjui yra atidaryta mokėjimo sąskaita, išduota su šia sąskaita susieta mokėjimo kortelė (toliau – Kortelė) ir teikiamos kitos mokėjimo paslaugos.

2022 m. gruodžio 10–28 d. pareiškėjas Kortele atliko kriptoturto keityklai „Binance“ (toliau – *Binance* keitykla) šešis mokėjimus, kurių bendra suma 141 529,58 RON (toliau – Ginčijami mokėjimai). Už Ginčijamų mokėjimų įvykdymą pareiškėjui buvo pritaikytas bendras 658,83 RON dydžio komisinis atlyginimas (toliau – Ginčijamas mokesčio).

2023 m. sausio 24 d. pareiškėjas pranešė bankui, kad buvo apgautas investavimo platformos „Euiu.xyz“ (toliau – Platforma), ir tą pačią dieną, o vėliau keletą kartų pakartotinai pareikalavo banko grąžinti Ginčijamų mokėjimų ir Ginčijamo mokesčio sumas, tačiau bankas šio reikalavimo netenkino.

Nesutikdamas su banko sprendimu, pareiškėjas kreipėsi į Lietuvos banką dėl kilusio vartojimo ginčo nagrinėjimo. Remiantis pareiškėjo kreipimesi nurodytomis aplinkybėmis, pareiškėjas reikalavo, kad bankas grąžintų jam Ginčijamų mokėjimų ir Ginčijamo mokesčio sumas. Pareiškėjo teigimu, bankas nesilaikė mokėjimo paslaugų teikimą bei pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją reglamentuojančių teisės aktų reikalavimų ir (ar) nesiėmė kitų priemonių, kad laiku pastebėtų Platformos pareiškėjo atžvilgiu atliekamus sukčiavimo veiksmus ir užkirstų kelią Ginčijamiems mokėjimams įvykti, todėl turi prisiimti atsakomybę už pareiškėjo patirtų nuostolių atlyginimą.

Atsiliepime bankas nurodė nesutinkantis su pareiškėjo reikalavimais ir prašė juos atmesti. Bankas teigė tinkamai įvykdęs paties pareiškėjo autorizuotus Ginčijamus mokėjimus ir dėl to neturintis pareigos grąžinti pareiškėjui šių mokėjimų sumų bei už jų įvykdymą pritaikyto Ginčijamo mokesčio.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Vartotojas ir finansų rinkos dalyvis privalo įrodyti tas aplinkybes, kuriomis remiasi kaip savo reikalavimų arba atsikirtimų pagrindu, išskyrus atvejus, kai remiamasi aplinkybėmis, kurių nereikia įrodinėti. Nagrinėdamas vartojimo ginčą, Lietuvos bankas neatlieka Lietuvos Respublikos Lietuvos banko įstatymo 42¹ straipsnyje reglamentuotų patikrinimų faktinėms aplinkybėms dėl Lietuvos banko kompetencijai priskirtų teisės aktų reikalavimų laikymosi ir (ar) vartotojo įtariamo galimo šių reikalavimų pažeidimo nustatyti ir įvertinti. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka ginčo šalių pateiktų įrodymų vertinimą ir jo pagrindu priima sprendimą.

Ginčas kilo dėl banko atsisakymo grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų ir Ginčijamo mokesčio sumas (iš viso 142 188,41 RON) pagrįstumo.

Ginčo šalis sieja sutartiniai mokėjimo paslaugų teikimo santykiai. Mokėjimo paslaugų teikėjų veiklą, mokėjimo paslaugų teikimą, mokėjimo operacijų autorizavimą ir vykdymą, mokėjimo paslaugų vartotojų ir mokėjimo paslaugų teikėjų teises ir pareigas, susijusias su mokėjimo

paslaugomis, kai mokėjimo paslaugų teikimas yra verslas, reglamentuoja Lietuvos Respublikos mokėjimų įstatymas.

Tarp šalių nėra ginčo dėl Ginčijamų mokėjimų autorizavimo¹, todėl šių mokėjimų autorizavimo aplinkybės toliau sprendime nebus plačiau analizuojamos, laikant Ginčijamus mokėjimus autorizuotais.

Savo reikalavimą bankui pareiškėjas iš esmės grindė tuo, kad tapo investicinio sukčiavimo auka ir, pareiškėjo nuomone, bankas neužtikrino tinkamo jam, kaip mokėjimo paslaugų teikėjui, taikomų teisės aktų reikalavimų, galėjusių apsaugoti pareiškėją nuo Platformos sukčiavimo ir (ar) tokio sukčiavimo neigiamų pasekmių, vykdymo.

Siekiant išspręsti šalių ginčą ir įvertinti pareiškėjo reikalavimų bankui pagrįstumą, Lietuvos banko nuomone, būtina nustatyti, ar bankas turėjo (turi) pareigą grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų ir Ginčijamo mokesčio sumas.

Vertinant, ar bankui, kaip pareiškėjo mokėjimo paslaugų teikėjui, kilo pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų sumas, svarbu pažymėti, kad autorizuotos mokėjimo operacijos įvykdymo atveju mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas neturi imperatyvios pareigos grąžinti mokėtojui jos sumos, išskyrus Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatytus atvejus, kurie nagrinėjama atveju nėra aktualūs, nes Ginčijami mokėjimai netenkina Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatytų sąlygų, kurioms esant mokėtojas įgytą teisę atgauti tokiu būdu atliktos autorizuotos mokėjimo operacijos sumą².

Kitais, negu Mokėjimų įstatymo 41 straipsnyje nustatyti, atvejais mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjo pareiga grąžinti mokėtojui autorizuotos mokėjimo operacijos sumą galėtų kilti tik tada, jeigu būtų nustatyta, kad mokėtojo mokėjimo paslaugų teikėjas nepagrįstai ir (ar) neteisėtai įvykdė mokėjimo operaciją, jos neįvykdė ir (ar) įvykdė ją netinkamai.

Iš bylos duomenų matyti, kad bankui pateikti mokėjimo nurodymai vykdyti Ginčijamus mokėjimus atitiko šalių iš anksto sutartas sąlygas.

Ginčijami mokėjimai buvo atlikti *Binance* keityklai. Draudimo pareiškėjui ir (ar) kitiems asmenims naudotis *Binance* keityklos paslaugomis ir tuo tikslu atlikti šiai keityklai mokėjimo operacijas teisės aktai nenustato. Pareigos informuoti savo klientus apie *Binance* keityklą, jos paslaugas ir (ar) su tokiomis paslaugomis susijusias rizikas bankas taip pat neturėjo.

Nors pareiškėjas teigė, kad, priimdamas vykdyti ir (ar) vykdydamas Ginčijamus mokėjimus, bankas turėjo suprasti ir (ar) įtarti, kad Ginčijami mokėjimai atliekami neteisėtais tikslais ar kitaip susiję su neteisėtomis veikomis, ir atsisakyti vykdyti šiuos mokėjimus, kuo pasireiškė Ginčijamų mokėjimų arba jo, kaip šiuos mokėjimus atlikusio banko kliento, ir *Binance* keityklos, kaip šių mokėjimų sumų gavėjos, veiksmų neteisėtumas, nenurodė ir jokių su tuo susijusių įrodymų nepateikė. Pretenzijų dėl *Binance* keityklos, jos suteiktų pareiškėjui paslaugų ir (ar) kitų veiksmų pareiškėjas nereiškė, t. y. pareiškėjas aiškiai ir nedviprasmiškai nurodė, kad sukčiavimu kaltina trečiąjį asmenį – Platformą, kuri nebuvo tiesioginė Ginčijamų mokėjimų sumų gavėja.

Apie tai, kad Ginčijami mokėjimai yra kažkaip susiję su pareiškėjo siekiu investuoti per Platformą ir pareiškėjas galimai nukentėjo nuo Platformos, remiantis bylos duomenimis, bankui tapo žinoma gerokai po to, kai Ginčijami mokėjimai buvo įvykdyti, t. y. kai pareiškėjas pats apie tai jam pranešė.

Bankas, kaip pareiškėjo mokėjimo paslaugų teikėjas, neteikė pareiškėjui jokių su investavimu susijusių paslaugų, todėl pareigos iš anksto įspėti ir (ar) kitaip informuoti pareiškėją apie galimas investavimo, įskaitant per Platformą, rizikas neturėjo.

Nors bankui, kaip mokėjimo paslaugas teikiančiam rinkos profesionalui, yra keliami aukštesni profesionalumo, atidumo ir rūpestingumo standartai, Lietuvos banko nuomone, tokių standartų taikymas savaime nereiškia, kad bankas, gaudamas iš savo kliento mokėjimo nurodymus, imperatyviai privalo kaskart, t. y. prieš kiekvienos mokėjimo operacijos įvykdymą, papildomai klausti kliento, kam ir koku tikslu jis atlieka konkrečią mokėjimo operaciją, išsiaiškinti, su kokiais asmenimis klientas bendravo (bendrauja), atlikdamas konkrečią mokėjimo operaciją, įspėti klientą apie visus galimus sukčiavimo būdus ir schemas bei kitokias rizikas ir (ar) kitaip, nesant tam objektyvaus, pakankamo ir teisėto pagrindo, riboti kliento teisę atlikti norimą mokėjimo operaciją iki tol, kol bankas išsiaiškina pirmiau nurodytas aplinkybes ir įsitikins, kad klientas supranta egzistuojančias rizikas, žino asmenis, kuriems atlieka mokėjimo operacijas, suvokia galimas savo veiksmų pasekmes ir pan. Lietuvos banko nuomone, patys vartotojai, įskaitant pareiškėją,

¹ Kreipdamasis į banką, o vėliau į Lietuvos banką, pretenzijų dėl Ginčijamų mokėjimų autorizavimo pareiškėjas bankui nereiškė ir kitaip šių mokėjimų autorizavimo neginčijo. Bendraudamas su banku, pareiškėjas aiškiai ir nedviprasmiškai nurodė, kad „<...> Those transactions were made by me to Binance platform in order to buy stable coin and invest in a project that seemed to be a "scam" and not a real project <...>“.

² Mokėjimų įstatymo 41 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad turi būti tenkinamos abi šios sąlygos: 1) autorizuojant mokėjimo operaciją nebuvo nurodyta tiksli mokėjimo operacijos suma; 2) mokėjimo operacijos suma yra didesnė už sumą, kurios pagrįstai galėjo tikėtis mokėtojas.

besinaudodami mokėjimo paslaugomis, taip pat turi elgtis rūpestingai ir atsargiai, ypač elektroninėje erdvėje, reikalaujančioje didesnio vartotojų pastabumo, atidumo ir kritiškumo, vertindami iš jiems nepažįstamų asmenų gautus pasiūlymus, reikalavimus ir (ar) kitą informaciją.

Įvertinus pirmiau nurodytas aplinkybes, darytina išvada, kad objektyvaus ir teisėto pagrindo atsisakyti vykdyti Ginčijamus mokėjimus bankas neturėjo, todėl, vadovaujantis Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalimi³, turėjo pareigą juos vykdyti.

Remiantis bylos duomenimis, pagrindo teigti, kad bankas neįvykdė Ginčijamų mokėjimų ir (arba) juos įvykdė netinkamai, nenustatyta. Kreipdamasi į Lietuvos banką dėl šalių ginčo nagrinėjimo, pareiškėjas tokio pobūdžio pretenzijų bankui taip pat nereiškė. Priešingai, byloje turimi pareiškėjo paaiškinimai leidžia daryti išvadą, kad Ginčijami mokėjimai buvo įvykdyti tinkamai, nes kitaip po to, kai Ginčijami mokėjimai buvo atlikti *Binance* keityklai, pareiškėjas nebūtų galėjęs, kaip pats teigė, perduoti šių mokėjimų sumų (jų vertę atitinkančio kriptoturto) Platformai, kuri, kaip konstatuota pirmiau, nebuvo tiesioginė Ginčijamų mokėjimų sumų gavėja.

Duomenų, kad santykiuose su pareiškėju bankas būtų nevykdęs pinigų plovimo ir teroristų finansavimo prevenciją ir finansų rinką reglamentuojančių teisės aktų ir (ar) nesiėmęs priemonių užtikrinti savo klientų, įskaitant pareiškėjo, banke laikomų lėšų saugumą, nagrinėjant ginčą taip pat nenustatyta. Vien aplinkybė, kad pareiškėjas dėl nuo jo paties priklausiusių aplinkybių galimai tapo investicinio sukčiavimo auka, savaime nepagrindžia pareiškėjo teiginių, kad bankas nesilaikė jam taikomų teisės aktų ir (arba) kad banko taikytos klientų apsaugos priemonės buvo nepakankamos ir (ar) neatitinkančios teisės aktų reikalavimų. Kaip nurodyta pirmiau, nagrinėdamas vartojimo ginčą, Lietuvos bankas neatlieka patikrinimų, kad nustatytų, kaip laikomasi finansų rinką reglamentuojančiuose teisės aktuose nustatytų reikalavimų, ir sprendimus priima, remdamasis ginčo šalių pateiktais įrodymais.

Konstatavus, kad bankas teisėtai ir tinkamai įvykdė Ginčijamus mokėjimus, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimą grąžinti jam Ginčijamą mokesčių pagrįstu taip pat nėra. Banko teisę taikyti komisinį atlyginimą už mokėjimo operacijų įvykdymą nustato Mokėjimų įstatymas bei ginčo šalių sudaryta mokėjimo paslaugų teikimo sutartis.

Nenustačius aplinkybių, dėl kurių bankui galėjo (galėtų) kilti pareiga grąžinti pareiškėjui Ginčijamų mokėjimų ir Ginčijamo mokesčio sumas, pagrindo laikyti pareiškėjo reikalavimus bankui pagrįstais ir juos tenkinti nėra, todėl pareiškėjo reikalavimai yra atmestini.

Šiame sprendime dėl esminių šalių išdėstytų argumentų ir nurodytų aplinkybių pasisakyta. Kiti šalių argumentai ir (ar) nurodytos aplinkybės neturi esminės reikšmės Lietuvos banko sprendimo teisėtumui ir pagrįstumui, todėl dėl jų Lietuvos bankas plačiau nepasisako. Lietuvos banko pareiga priimti motyvuotą sprendimą neturėtų būti suprantama kaip reikalavimas detalai atsakyti į kiekvieną šalių argumentą ir (ar) teiginį⁴.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo X. X. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl tapataus ginčo dalyko kreiptis į teismą įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu. Ginčo šalys turi pareigą pranešti Lietuvos bankui, jeigu viena iš ginčo šalių pareiškia ieškinį bendrosios kompetencijos teismui prašydama nagrinėti tapatų ginčą iš esmės.

Direktorius

Arūnas Raišutis

³ Mokėjimų įstatymo 43 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad kai įvykdytos visos mokėtojo ir mokėjimo paslaugų teikėjo mokėjimo paslaugų teikimo sutartyje nustatytos sąlygos, mokėtojo sąskaitą tvarkantis mokėjimo paslaugų teikėjas negali atsisakyti įvykdyti mokėjimo nurodymo, išskyrus atvejus, kai tai draudžia kiti teisės aktai.

⁴ Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 5 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-382/2010; 2010 m. gruodžio 20 d. nutartis civilinėje byloje Nr. 3K-3-536/2010 ir kt.